

راهکارهای تقویت مهارت انشانویسی در دوره ابتدایی

نفیسه زنده دل^۱، زهرا شعفی^۲، جعفر زنده دل^۳، فاطمه جعفری کلیبر^۴

^۱ دانشجو معلم رشته آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان تبریز (نویسنده مسئول)

^۲ دانشجو معلم رشته آموزش ابتدایی دانشگاه فرهنگیان تبریز

^۳ آموزگار پایه سوم ابتدایی

^۴ دکتری زبان و ادبیات فارسی استادیار دانشگاه فرهنگیان تبریز

چکیده

مهارت نوشتن از اساسی‌ترین مهارت‌های زبان‌آموزی است. نوشتن به عنوان یکی از مهارت‌های چهارگانه زبان‌آموزی برای انتقال پیام و به عنوان زبان ارتباطی نقش اساسی دارد. در دوره ابتدایی با نوشتن غیرفعال زبان‌آموزان خردسال این مهارت را شروع کرده و با نوشتن خلاق (انشانویسی) کمال می‌یابد اما متأسفانه تدریس انشا با اصول علمی و شیوه‌های خلاق، که دانش آموز را در نوشتن، ماهر و توانا کند در هیچ یک از مقاطع تحصیلی کشور ما رایج نیست. به همین علت دانش آموزان اغلب از این درس گریزانند و بسیاری از آنان تا آخرین سال تحصیلی انشا نوشتن را یاد نمی‌گیرند، شاید هم انشا را درسی بی‌هوده می‌دانند و یا تصور می‌کنند این درس را برای آزار آنان در برنامه درسی گنجانده‌اند. این مهارت بنیادین زبان، برای آموزش و کشف ظرفیت‌های آن نیاز به تدابیر ویژه ای دارد. لذا آموزش درس انشا (نوشتن فعال) بر مبنای رویکرد نوین با اجرای کلیه ضوابط آن، همسو با برنامه درس ملی، می‌تواند بهداشت روحی و روانی مطلوب دانش آموزان را تامین کرده و در راستای بهبود یادگیری موثر واقع گردد. مقاله حاضر با روش کتابخانه‌ای-توصیفی و با مراجعه به منابع معتبر و جمع‌آوری داده‌ها نگارش یافته است. برآیند این مطالعه نشان می‌دهد تقویت امر نوشتن و در راس آن نگارش خلاق و انشا با راهکارهای متناسب علمی، فراگیران را به موفقیت‌های چشمگیری در این عرصه سوق می‌دهد. انتظار می‌رود معلمان محترم عنایت ویژه در تدریس این درس داشته باشند.

واژه‌های کلیدی: انشا، انگیزه، روش‌های فعال یادگیری، ارزشیابی کیفی توصیفی، یادگیری مشارکتی

مقدمه

نوشتن جزء جدانشدنی در زندگی بشر امروز است؛ از ساده‌ترین شکل آن که مکاتبات دوستانه، اداری و ارتباطات عادی تا انتقال علوم و فنون. هرچه بتوانیم از این وسیله دقیق‌تر و مؤثرتر استفاده کنیم، انتقال پیام و ارتباط آن آسان‌تر صورت می‌گیرد. حقیقت این است که اگر به هرگوشه از زندگی فردی و اجتماعی حال، گذشته و آینده بشر نظری از سر تأمل بیفکنیم، خواهیم دید که نوشتن در تار و پود زندگی جوامع تنیده شده و با آن گره خورده است؛ چنانکه بی نوشتن به سختی می‌توان زیست.

امروزه اهمیت نوشتن به عنوان راه تبادل اطلاعات، بیان افکار، احساسات و ارتباطات، نسبت به گذشته، بسیار مشهودتر است. در مدارس و دانشگاه‌های کشورهای توسعه یافته آموزشی، به مهارت نگارش و انشا نویسی، توجه ویژه ای می‌شود زیرا کسب صلاحیت در نوشتن به رشد و توسعه زبان مادری منجر می‌شود و می‌تواند در تحکیم ریشه‌های زبان مادری اثرگذار باشد. از سوی دیگر، بی توجهی به این مهارت خطیر و تشویق نکردن دانش آموزان به کسب آن، موجب ضعف تحقق اهداف درس انشا می‌شود. (مراد صالحی، ۲۰۰۳)

درس انشا باعث پرورش تفکر منطقی و استدلال، انسجام ذهنی، ایجاد اعتماد به نفس، پرورش قوه تخیل، تقویت مهارت‌های نگارشی و تربیت زبانی و درست نویسی، ایجاد انگیزه برای ارتباط مؤثر، ایجاد زمینه برای بیان گفته‌ها و عقاید، قدرت نوشتن افکار و اندیشه‌ها، شناسایی و هدایت استعدادهای برتر، تقویت دقت از طریق درست دیدن و شنیدن و بیان کردن و نوشتن، با نگاهی به این اهداف درمی‌یابیم انشا کلیدی‌ترین درس است. در اصطلاح نویسندگی، انشا، عبارت است از فنی که برای بیان معانی موجود در ذهن به کار می‌رود؛ البته با عباراتی درست، رسا و فصیح که شایسته مقام و درخور درک و فهم شنونده کلام باشند. هدف از آموختن انشا، تسلط بر بیان مقصود است؛ به نحوی که خواننده به خوبی مطلب را درک کند؛ ازسوی دیگر، کسب صلاحیت در نوشتن به رشد و توسعه زبان و ادبیات فارسی منجر می‌شود و می‌تواند در پاسداشت و تحکیم ریشه‌های زبان فارسی، مؤثر واقع شود؛ همچنین، بی توجهی به این امر مهم و تشویق نکردن دانش آموزان به کسب مهارت در نوشتن، سبب می‌شود، اهداف درس مزبور تحقق نیابند (ایلیادی، حیدر پور، ۱۳۸۷).

علل عدم توفیق انشا

در دوره تحصیلی ابتدایی در ایران کتاب‌های زیادی تدریس می‌شود و البته ساعت‌های درسی وجود دارد که کتاب‌های خاصی برای آنها موجود نیست؛ نظیر درس انشاء. معلمان این درس با توجه به اینکه کتاب خاصی

برای این درس وجود ندارد با توجه به سلیقه خود، تدریس میکنند؛ بنابراین ممکن است معلمان ابتدا موضوعی را به دانش آموزان بدهند و در مورد آن پاره ای توضیحات ضروری را بدهند و در جلسات آینده از دانش آموزان بخواهند موضوعاتی را که در رابطه با موضوع انشا هفته قبل نوشته اند بخوانند سپس توسط معلم نمره آن دانش آموزان نمره گذاری می شود، این روش از انشا نویسی موجب بی علاقه‌گی در دانش آموزان در رابطه با درس انشا می شود؛ زیرا دانش آموزان به خصوص دانش آموزان پایه ابتدایی چیزی از نحوه صحیح نوشتن نمی دانند و در هنگام نوشتن گیج می شوند (مراد صالحی، ۲۰۰۳).

نبودن کتاب یا منبعی مشخص برای تدریس انشا (راهنمای معلم)، انتخاب موضوع ها از طرف معلم بدون توجه به علاقه و توانایی دانش آموزان، نبودن شاخص های معین برای ارزشیابی درس انشا و سلیقه ای بودن ارزشیابی آن، دانش ضعیف معلمان در خصوص روشهای تدریس فعال یا خلاق در درس انشا، فراهم نکردن نشریات و کتابهای مناسب کودکان در خانواده ها برای غنی کردن تجربیات آنها، ضعف دانش آموزان در تبدیل افکار خود به زبان مکتوب، واژگان ناکافی، خطاهای دستوری و ویرایشی از جمله مشکلات انشانویسی است و معلم فارسی، وظیفه خود نمی داند که قواعد انشانویسی را به دانش آموزان بیاموزد (زندى، ۲۰۰۷). حذف درس از نظام برنامه درسی یا از سوی معلم یا مدرسه جایگزینی با دروس دیگر به جای استفاده از درس انشا برای یادگیری دروس دیگر، اجرای سنتی و خسته کننده کلاس، موضوعات غیر خلاق و تصنعی، نداشتن برنامه برای کلاس انشا موجب می شود این درس مهم و حیاتی آنقدر ساده و کم ارزش تلقی شده که هرکس خویشتن را صالح و شایسته برای تدریس آن بشناسد. واگذاری تدریس آن به افراد ناوارد و غیرمتخصص بر پیچیدگی این مشکلات افزوده است (الهام پور، ۲۰۰۵).

مهارت انشا نویسی و نوشتن در دانش آموزان مخصوصا از پایه ی چهارم به بالا بسیار ضعیف است و این کار در منزل از طریق اولیا انجام می شود اگر تکلیف انشا به دانش آموزان بدهید در منزل با کمک اولیا آن را می نویسند اما در کلاس برای نوشتن به مشکل برمی خورند و ایده ای برای نوشتن ندارند. حتی یک ترس از نوشتن و عدم اعتماد به نفس در این زمینه هم در کودکان دیده می شود.

انواع انشا

- ۱) توصیفی یا وصفی: ساده ترین نوع انشا است که دانش آموز چیزهایی را که می بیند و می شنود و احساس می کند وصف و تعریف می کند.
- ۲) گزارش نویسی: رفتن به گردش علمی و تهیه گزارش که غالبا نیاز به تحقیق و جستجو دارد.

(۳) انشای نقلی: برای بیان سرگذشت خود یا دیگران به کار می‌رود که برای تقویت آن می‌توان از داستان گویی، نوشتن خلاصه متن خوانده شده، نوشتن خلاصه کارهایی که در زمان معینی انجام شده، استفاده کرد.

(۴) بازگرداندن شعر به زبان ساده و نثر امروز: در این زمینه باید مفهوم را به زبان ساده و گویا و کوتاه بیان کرد.

(۵) انشای تخیلی: محصول ذهن و ساخته و پرداخته افکار دانش آموز است و غالباً اساس خارجی ندارد. برای شناخت افکار دانش آموز و گرایش‌های درونی او و اینکه در چه دنیایی با چه آرزوهایی زندگی می‌کند، مفید است.

(۶) خلاصه نویسی: موجب پرورش قدرت نویسندگی در کودکان می‌شود.

(۷) نامه نگاری: نامه بیان کتبی موضوعی است برای مخاطبی که حضور ندارد و نشانگر شخصیت و فرهنگ و ادب و ذوق و سلیقه ماست و باید همان اثر را در مخاطب بگذارد. این یکی از شیوه‌های یادگیری در زبان انگلیسی هم می‌باشد.

مشخصات موضوع انشا

- (۱) داشتن علاقه
- (۲) داشتن اطلاعات
- (۳) محدود بودن و معین بودن موضوع انشا
- (۴) موضوعات باید مربوط به محیط زندگی و مسائل روز باشد.
- (۵) وصف یک تصویر (تصویرنویسی)
- (۶) چند کلمه که معنای نزدیکی به هم دارند.

تهیه و تنظیم طرح انشا

- (۱) انتخاب موضوع
- (۲) یادداشت نکته‌های مختلف درباره آن
- (۳) دسته بندی نکات
- (۴) منظم کردن مطالب به ترتیب منطقی
- (۵) صحبت کردن

راهکارهای بهبود کلاس درس انشا

برقراری رابطه عاطفی: در زنگ انشا باید همه ترس‌ها زائل شود تا قدرت انتقاد شکل بگیرد. فردیت خود را شکوفا کند و به جمع اهمیت دهد و به رشد جمع و فرد بینجامد چرا که ما حرف دیگری را نمی‌شنویم و فقط رد می‌کنیم. مشورت و فعالیت‌های گروهی و شاداب‌سازی کلاس بر باز نمودن این امر می‌افزاید.

طراحی آموزشی: در مقابل الگوی تدریس غیرفعال و ایستایی، الگوی تدریس فعال و پویا قرار دارد. در این الگو دانش آموز و علایق و توانمندی‌های او در مرکز توجه قرار دارد و معلم تلاش می‌کند تا توانایی دانش آموزان را در مهارت‌های دیدن، گوش‌دادن، گفتن، خواندن، نوشتن، استدلال، مقایسه، تطبیق، تجزیه و تحلیل، سازندگی و خلاقیت تقویت کند و با توجه به این موضوع محتوای درسی در کلاس ارائه می‌دهد. معلم یادگیری موثر را از طریق تمرین‌ها و فعالیت‌های متنوع به عهده دانش آموزان می‌گذارد و آنان را در تحقق اهداف و یادگیری مفاهیم درس دخالت می‌دهد. در این شیوه معلم پا به پای دانش آموز پیش می‌رود و راهنمایی می‌کند و نقش هدایت‌گری به عهده می‌گیرد تا یادگیری عمیق و با علاقه صورت گیرد و گامی است که معلم علاوه بر محتوای کتاب درسی، اطلاعات تکمیلی دیگری را به دانش آموزان می‌دهد. (شلدرد، قاسم پور، علیزاده، ۹۰) از روش‌های تدریس تفکر استقرایی، ساخت‌گرایی، اعضای گروه، بارش مغزی، پژوهش آموزی، چندمرحله از بدیعه پردازی، کاوشگری، ایفای نقش، تفکر انتقادی، الگوی همیاری، کارایی گروهی، روش نمایشی و آزمون عملکردی استفاده شده است. (خوش خلق، ۱۳۹۱)

یادگیری مشارکتی: یادگیری مشارکتی روش آموزشی نوینی است که برپایه آن، دانش آموزان با همدیگر کار می‌کنند تا به هدف‌های مشترک که برای کل گروه و همچنین تک تک افراد گروه اهمیت دارند، دست یابند؛ در این روش، دانش آموزان برای تبادل اندیشه‌ها با همدیگر گفتگو می‌کنند، کارها را به کمک هم انجام می‌دهند، پرسش‌های خود را از یکدیگر می‌پرسند، برای دستیابی به پاداش‌های درونی و بیرونی با هم همکاری می‌کنند و به هریک از هم آموزان برای بیان نظر فرصت می‌دهند (جعفری، ۱۳۸۷) دو عامل تأثیرگذار در تمام روش‌های مشارکتی عبارت‌اند از: ساختار مشوق مشارکتی و ساختار وظیفه مشارکتی؛ منظور از ساختار مشوق مشارکتی، این است که دانش آموزانی که به صورت مشارکتی فعالیت می‌کنند در دریافت پاداش به هم وابسته‌اند؛ یعنی همه آنها در موفقیت‌های کسب شده، شریک هستند؛ ساختار وظیفه مشارکتی، موقعیت‌هایی هستند که به دانش آموزان اجازه می‌دهند با هم روی بعضی از وظایف کارکنند و کوشش‌های خود را به منظور دستیابی به اهداف آموزشی، هماهنگ و همسان سازند؛ بنابراین، روش مشارکتی، روشی است که در آن، دانش

آموزان به منظور تسلط بر محتوا و مواد آموزشی به صورت گروهی کار میکنند. اعضای هر گروه، از دانش آموزانی با موفقیت تحصیلی بالا، متوسط و پایین تشکیل شده است. اعضای هر گروه از نژادها، فرهنگ‌ها و جنسیت‌های مختلف دانش آموزی اند و نظام پاداش به جای فردمدار، گروه مدار است. (شعبانی، ۱۳۹۰)

یکی از مهمترین روش‌های تدریس انشا، روش مشارکتی است؛ در این روش، موضوع انشا با همفکری دانش آموزان و معلم انتخاب می‌شود سپس، دانش آموزان در گروه‌های ۳ نفری که با همفکری هم در طول زمان تعیین شده، انشای خود را می‌نویسند و از هر گروه، یک نفر، انشای گروه را می‌خواند؛ پس از آن، سایر گروه‌ها درباره انشای دوستان خود اظهار نظر می‌کنند و براساس معیارهای از پیش مشخص شده نمره می‌دهند. (علی اسماعیلی، ۱۳۸۹) بررسی‌ها نشان دادند که [فرایند نوشتن] شیوه ای مؤثر در آموزش به دانش آموزان است تا نویسندگانی خوب و ماهر شوند. به دانش آموزان آموخته می‌شود که چگونه از طریق کلمات، اندیشه‌های خود را با یکدیگر مبادله و مطرح کنند. (Fleischman, Unger, ۲۰۰۴)

شواهدی بسیار وجود دارند که بر فواید نوشتن در پیشرفت و بهبود انشانویسی دانش آموزان دلالت دارند. آموزش دادن به دانش آموزان که چگونه از طریق مرحله پیش از نوشتن (برای نوشتن انشا) طراحی و برنامه ریزی کنند، چگونه جملات را ترکیب کنند و هنگام نوشتن، درگیر فرایند پژوهش شوند، از آنها نویسندگانی برجسته خواهند ساخت. آموزش دادن به دانش آموزان، حتی اگر یک یا دو مرحله از فرایند نوشتن را به کاربرند، باعث پیشرفت توانایی نوشتن آن‌ها، به طور معناداری خواهد شد. کاربرد فرایند نوشتن به عنوان یک شیوه آموزش در تمام کلاس‌ها، به فرزندان ما کمک میکند، مهارت‌هایی را که آنها برای برقرار کردن ارتباط در آینده نیاز دارند، رشد و توسعه دهند.

فرایند نوشتن، ماهیتی برگشتی دارد به این معنا که نویسنده، به طور مداوم به تجدیدنظر و اصلاح نوشته اش می‌پردازد. مرحله پیش از نوشتن، گامی اساسی در فرایند نوشتن است که طراحی و در نظر گرفتن موضوعی است که قصد نوشتن آن را دارند و ۷۰ درصد از زمان نوشتن را به خود اختصاص می‌دهد. نویسندگان ماهر، به طور عمده، زمانی بیشتر را برای سازمان دادن و برنامه‌ریزی آنچه می‌خواهند بنویسند، صرف می‌کنند. دانش آموزان، به طور میانگین، تنها حدود ۳ دقیقه وقت به منظور آمادگی برای نوشتن صرف می‌کنند؛ آنها زمانی اندک صرف می‌کنند تا فکر و برنامه ریزی کنند که چگونه افکارشان را پیش از اینکه بنویسند، بیان کنند؛ از این رو آنها نمی‌توانند به اطلاعات و طرح‌هایی که می‌تواند نوشتن آنها را ارتقا بخشد، دست یابند. ارزش آمادگی پیش از نوشتن، تا آنجایی است که مهمترین عامل کمک به دانش آموزان در بهبود نوشتن آنها شناخته شده است. آمارها نشان می‌دهند، دانش آموزانی که معلم با آنها در خصوص موضوع انشا پیش از انشا نوشتن صحبت می‌کند، موفق ترند تا آنهایی

که این تجربه را ندارند. (Kamehameha, ۲۰۰۷) پژوهش‌ها به ویژه، ارتباط مستقیم میان آموزش مبتنی بر شیوه‌های فرایند نوشتن و سطح مهارت دانش آموزان را نشان داده اند؛ انجام مطالعه و تحقیق گسترده درباره این رویکرد در کشور ایران، ضرورتی انکارناپذیر است تا بتوان به پشتوانه تحقیق‌های علمی و متنوع، راهکارهایی برای معضلات این مسئله آموزشی پیشنهاد و اتخاذ کرد. (Langer, ۲۰۰۱)

ارزشیابی

هدف ارزشیابی خدمت به آموزش است نه در کمین نشستن برای غافلگیر کردن دانش آموزان و محک زدن او با معیار آنچه نمی‌داند. نظام ارزشیابی اثربخش باید بازخوردهایی مفید درباره نیازهای کلاس درس و ضرورت یادگیری فنون جدید تدریس را به معلمان و روش‌های صحیح را به دانش آموزان بدهد. هنگام ارزشیابی باید به یاد داشت: بازخوردها را مناسب و مثبت و شفاف ارائه دهیم؛ ایده‌ها و پیشنهادهای را به گونه ای مطرح کنیم که قابل درک باشند؛ شرایط لازم برای دستیابی به هدف‌های خواسته شده را فراهم آوریم؛ ارزشیابی به گونه ای نباشد که دانش آموز را دلسرد و ناامید کنیم. زمان کافی به ارزشیابی اختصاص داده شود؛ ملاک‌ها کلی و مبهم و قابل تفسیرهای متعدد هستند لذا در عمل روند تدریس را هموار و اصلاح کنند. (سیف، ۱۳۸۶).

ارزشیابی آغازین

پیش از فعالیت آموزشی و به منظور تشخیص و سنجش میزان تسلط یادگیرندگان بر دانش و مهارت‌ها به اجرا در می‌آید. آموزش انشا به خصوص در آموزش پاره مهارت‌های نگارشی پیش از درس جدید از این نوع استفاده کرد.

ارزشیابی تشخیصی

در ارزشیابی تشخیصی علاوه بر تشخیص مشکلات یادگیری دانش‌آموزان، روش‌های رفع مشکلات را نشان می‌دهد. (حسین جوام، پاشا شریفی، ۱۳۷۰)

خودسنجی

در خودسنجی، فراگیر خود در خصوص رفتار و عملکرد خود با تحلیل، قضاوت می‌کند و راهکار ارائه می‌دهد.

هم‌سال سنجی (هم‌کلاس سنجی)

هم‌سال سنجی به این معنی است که هم‌کلاسی‌های یک دانش‌آموز، درباره حاصل کار او قضاوت کنند.

چرا خود سنجی و همسال سنجی؟

آموزش و پرورش برای رسیدن به اهداف خود که توانا کردن دانش‌آموزان برای تصمیم‌گیری‌های مسئولانه و رسیدن به دانش فراشناخت است. نیاز به ابزارهای مهمی چون خودسنجی و همسال سنجی دارد.

سنجش والدین

مشارکت والدین در سنجش و ارزشیابی کودکان کاری به غایت حساس است. اساساً نفس مشارکت والدین مطلوب و پسندیده و حتی ضروری است. به سخن دیگر، این مشارکت هم حق و هم تکلیف والدین است. لذا، معلمان باید برای جلب مشارکت والدین در بخش ارزشیابی عملکرد مهارت نوشتن و انشای فرزندشان برنامه داشته باشند. (قره‌داغی، ۹۱).

ارزشیابی تکوینی

ارزشیابی تراکمی: ویژه عملکرد پایان دوره یا هدف‌های نهایی است. این ارزشیابی معلوم می‌کند که دانش آموز تا چه اندازه به هدف‌های اصلی دست یافته و پیشرفت کلی وی چه وضعیتی دارد. نوشتن انشای مستقل نوعی ارزشیابی تراکمی محسوب می‌شود.

بازخورد

بازخورد قلب ارزشیابی توصیفی است. بازخورد عبارت است از انعکاس یا ارائه یا عرضه نظر و عکس‌العمل یا نظر و واکنش معلم نسبت به وضعیت یادگیری دانش‌آموز که به شکل کتبی و شفاهی (شامل صحبت‌ها و جمله‌های توصیفی معلم) که در مرحله‌ای از فرایند یادگیری و یاددهی از آنها استفاده می‌شود. (رستگار، ۱۳۸۹).

پوشه کار

مجموعه‌ای از نمونه کارهای دانش‌آموزان که در جریان یاددهی-یادگیری هدفمند جمع‌آوری شده، آگاهانه انتخاب گردیده و منظم سازماندهی شده و بیانگر میزان تلاش، پیشرفت و موفقیت دانش‌آموزان است و به عبارتی همچون آلبومی، تصاویر گوناگون و در مسیر رشد دانستن، توانستن و به کار بستن دانش‌آموزان را در مراحل مختلف فرایند یادگیری-یاددهی به نمایش و قضاوت می‌گذارد. به پوشه کار، کارپوشه، کارنما، سنجش پرونده‌ای، پوشه عملکرد هم می‌گویند.

نتیجه‌گیری و جمع‌بنده بحث

باتوجه به مطالب ذکر شده و اقداماتی که در کلاس درس باید اجرا شود مشخص می‌گردد که روش تدریس معلم در ایجاد انگیزه یادگیری دانش‌آموزان عامل تعیین‌کننده‌ای می‌باشد با چنین روش‌های فعال و مشارکتی نوین، محیط کسالت‌آور، یاددهنده محور و بدون انگیزش و فاقد خلاقیت درس انشا به محیط شاد، یادگیرنده محور و خلاق تبدیل می‌شود. وظیفه همه اولیا مدرسه و پدر و مادران است که برای یادگیری و علاقه‌مندکردن دانش‌آموزان به این درس گام برداشته فرصتی برای اندیشیدن، تجسم نمودن و به خاطرآوردن را برای کودکان فراهم نمایند. با اجرای این رویکرد می‌توانیم بهداشت روحی و روانی دانش‌آموزان را تامین کرده و بر روند یادگیری درس انشا نظارت کامل و نقش موثر داشته باشیم. مجله‌ها، نشریه‌ها و کتب باید در اختیار معلمان قرار گیرد و مجلات دانش‌آموزی از جمله مجلات رشد بدون استفاده نماند. مکانی در منزل برای نوشتن اختصاص داده شود و دانش‌آموز را تشویق کنند تا فعالیت‌های روزانه اش را بنویسد. اگر در مدرسه معلم بتواند انشانویسی را با هنر تلفیق کند این امر لذت‌بخش‌تر خواهد شد.

در درس انشا به رغبت و علاقه دانش‌آموزان و مفید بودن آنچه آموخته می‌شود باید توجه بیشتری داشت. حتماً از دانش‌آموزان بخواهیم انشانویسی در کلاس صورت گیرد و با نظارت معلم باشد در غیر این صورت در منزل یا توسط اولیا گفته می‌شود و یا دانش‌آموز به چند جمله تکراری اکتفا خواهد کرد و البته امروزه شاهره اطلاعات یعنی اینترنت فراگیران را بی‌نیاز از اندیشیدن و صرف وقت برای آموزش بیشتر درس‌ها کرده است. از آنجا که نظام برنامه‌ریزی درسی کشور، متمرکز بوده و متولی آن، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش و پرورش است، شایسته می‌نماید، از طریق تدوین راهنمای برنامه درسی انشا و نیز، راهنمای معلم برای تدریس انشا، بهای لازم به این درس داده شود و برنامه‌ریزان و کارشناسان سازمان، نسبت به تهیه برنامه درسی مناسب، مبتنی بر یافته‌های علمی و پژوهشی برای درس انشا اقدام کنند چرا که وجود برنامه درسی و راهنمای تدریس مناسب سبب می‌شود معلمان، نقش ارزشمند خود را ایفا کنند.

لازم است معلمان درس انشا در روش تدریس خود تجدید نظرکرده، در انتخاب موضوع انشا به نظر دانش‌آموزان توجه کنند و درخصوص موضوع با دانش‌آموزان بحث و گفتگوکرده، معیارهای خود را برای ارزیابی انشا به طور شفاف به دانش‌آموزان ارائه کنند. شایسته است معلمان، دانش‌آموزان را به یادگیری مشارکتی در کلاس درس انشا تشویق و ترغیب کنند تا دانش‌آموزان از توانایی‌های بالقوه خویش آگاه شوند و بیاموزند که می‌توانند به کمک یکدیگر مشکلات یادگیری خود را برطرف کنند.

مسئولان آموزش و پرورش، اهتمام جدی خود را برای حل مشکلات درس انشا و توجه بیش از پیش به آشناکردن معلمان با روش‌های نوین تدریس انشا از جمله روش تدریس مشارکتی از طریق تشکیل

دوره‌های آموزش ضمن خدمت مبذول دارند. از آنجاکه بیشتر کلاس‌های مدارس دولتی، پرجمعیت بوده، معلم برای بررسی تک تک انشاهای دانش آموزان و رفع کاستی‌های آنها فرصت ندارد، پس لزوم افزایش ساعت درس انشا در هفته یا کاهش تعداد دانش آموزان در این کلاس‌ها یا استفاده از دستیار معلم پیشنهاد می‌شود.

پیشنهادهای برای معلمان ابتدایی برای ارتقای وضعیت نوشتن دانش‌آموزان

- (۱) داستان‌گویی و نوشتن خلاصه داستان‌ها
- (۲) نوشتن خاطرات روزانه و شرح احساسات که در اینجا به مبحث هوش هیجانی و تقویت آن در کودکان هم برمی‌گردد.
- (۳) نوشتن موارد و ترتیب اتفاقات موجود در یک داستان - شماره‌گذاری وقایع
- (۴) گزارش‌نویسی از وقایع هرروز کلاس حتی در درس‌هایی مانند ریاضی
- (۵) یاددادن گزارش کار نویسی به دانش آموزان در درس‌هایی مثل علوم
- (۶) دانش آموزان با قدرت تخیل بالا را بشناسیم و آنها را در این زمینه راهنمایی کنیم تا استعدادهایشان شکوفا شود.
- (۷) از او بخواهیم داستان نیمه کاره ای را که داده ایم با سلیقه خود تمام کند.
- (۸) از متن درس کلمات به هم ریخته بدهیم و بخواهیم او از این کلمات در نوشتن انشا کمک بگیرد.
- (۹) از دانش آموزان بخواهیم شعرهایی را که در کتاب است به صورت نثر بنویسند.
- (۱۰) انشانویسی خورشیدی: به این صورت است که یک کلمه در وسط برگه نوشته می‌شود و دور تا دور آن را کلمات مرتبط با آن کلمه اصلی می‌نویسیم و از دانش آموز می‌خواهیم درمورد آنها جملاتی بیان کند.
- (۱۱) نوشتن انشای گروهی: به گروه‌های سه الی چهار نفره تقسیم شوند و انشا بنویسند.
- (۱۲) نوشته‌های مختلف در دسترس او قرار دهید تا با سبک‌های مختلف نوشتن آشنا شود.
- (۱۳) تلاش‌های او را ببینید و مورد تشویق قرار دهید و حتما او را تحسین کنید.

منابع و مآخذ

- احمدی، پروین؛ رضازاده شیراز، فاطمه بیگم؛ امام‌قلی‌زاده گنجی، زهرا؛ (۱۳۹۳) بررسی تأثیر یادگیری مشارکتی بر پیشرفت انشانویسی دانش‌آموزان شهرستان ساوه، نشریه پژوهش‌های آموزش و یادگیری، شماره ۵.
- ایلیادی، حسین؛ حیدرپور، حسین، (۱۳۸۷) مهارت‌های نوشتاری (گزارش‌های کاربردی)؛ تهران: نشر فرهنگ علوی.
- جعفری کوخالو، رقیه (۱۳۸۷)؛ «مقایسه سودمندی روش‌های آموزشی نوین و سنتی از نظر دستاوردهای شناختی، عاطفی و رفتاری»، فصلنامه تعلیم و تربیت؛ سال بیست و پنجم، ش ۱.
- جوام، حسین؛ شریفی، پاشا، (۱۳۷۰)، فنون و مهارت‌های تدریس (دانشسرای تربیت معلم).
- خوش‌خلق، ایرج (۱۳۸۹)، اصول و راهنمای عملی آموزش گام به گام ساخت و تهیه آزمون عملکرد، تهران: انتشارات: نشر جوان امروز.
- رستگار، طاهره، (۱۳۸۹) ارزشیابی توصیفی یعنی بازخورد موثر، تهران: انتشارات: منادی تربیت.
- رضازاده، سمانه؛ تویت مهارت انشا نویسی در دانش‌آموزان ابتدایی (۱۳۹۴)، مجموعه مقالات همایش ملی آموزش ابتدایی.
- سیف، علی اکبر (۱۳۸۶)، سنجش فرایند و فراورده یادگیری روش‌های قدیم و جدید، تهران: انتشارات زنده اندیشان، ویراست دوم.
- شعبانی، حسن (۱۳۹۰)؛ مهارت‌های آموزشی و پرورشی (روش‌ها و فنون تدریس)؛ تهران: انتشارات سمت
- شلدردی، قاسم پور؛ علیزاده، (۱۳۹۰)، مهارت خوانداری و نوشتاری، چاپ چهارم، تهران: فرتاب.
- علی اسماعیلی، عبدالله (۱۳۸۹)؛ کتاب کوچک انشا با تأکید بر نظریه‌های یادگیری مشارکتی؛ تهران: انتشارات فراشناختی اندیشه.
- قره‌داغی، بهمن (۱۳۹۱)، چاپ اول، تقویت مهارت املانویسی با بازخورد توصیفی، تهران: انتشارات لوتوس.
- کیان، مریم؛ اثر تکنیک‌های نگارش بر پیشرفت مهارت انشانویسی دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی (۱۳۹۸)، فصلنامه علمی تدریس پژوهی، سال هفتم، شماره سوم.
- مکی زاده، فاطمه؛ محرابی، فایزه؛ روشهای تدریس انشای فارسی (۱۳۹۷)، چهارمین همایش علمی پژوهشی استانی ... از نگاه معلم.